

<https://doi.org/10.53656/bel2026-2-10Z>

*Personalities and Events in Education and Science
Личности и събития в образованието и в науката*

ПРОФ. Д-Р АНГЕЛ ПЕТРОВ НА 65 ГОДИНИ: ЖИВОТ, ПОСВЕТЕН НА МЕТОДИЧЕСКАТА НАУКА

**Докт. Цветелина Тодорова,
гл. ас. д-р Лилия Желева,
д-р Полина Заркова**

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

През 2025 г. проф. д-р Ангел Маринов Петров навърши 65 години. Това е повод да представим накратко неговия житейски и професионален път, отдаден на науката, образованието и развитието на младите хора – студенти, докторанти, специализанти, като бъдещи образователни специалисти (учители по български език и литература).

Проф. А. Петров е български филолог, дългогодишен преподавател в Катедрата по методика на Факултета по славянски филологии на СУ „Св. Климент Охридски“, титуляр на дисциплината „Методика на обучението по български език (като първи език)“. Той е роден на 18.06.1960 г. в град Хасково. Средно образование завършва в родния си град в Политехническата гимназия с преподаване на немски език

(НЕГ) през 1979 г. През 1986 г. завършва специалността „Българска филология“ във Факултета по славянски филологии (ФСлФ) на СУ „Св. Климент Охридски“. Четири години е учител по български език и литература в столичното 138. ЕСПУ „Юрий Гагарин“. От 1990 г. е асистент по методика на обучението по български език във ФСлФ. През 1999 г. защитава докторска дисертация на тема „Развиване на дискурската компетентност на учениците чрез обучението по български език“. По текста на дисертацията през 2000 г. е публикувана монографията „Дискурсният анализ в обучението по български език 5. – 8. клас“. От 2004 г. е доцент (хабилитационен труд „Овладеяване на дискурсни техники

чрез обучението по български език“). Присъдена му е академичната длъжност професор през 2013 г. (хабилитационен труд „Проблеми на комуникативно ориентираното обучение по български език 5. – 12. клас“).

Проф. д-р А. Петров е заемал следните административни длъжности: заместник-декан на ФСлФ (2005 – 2007 г.); ръководител на Катедрата по методика (2014 – 2017 г.; 2018 – 2021 г.); член на Факултетния съвет на ФСлФ; член на Общото събрание на СУ „Св. Климент Охридски“ (до 2025 г.). Бил е ръководител и член на експертни групи към Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА) във връзка с акредитацията на професионални направления и специалности в редица български висши училища (ПУ „Паисий Хилендарски“, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, БУ „Проф. д-р Асен Златаров“, Нов български университет, РУ „Ангел Кънчев“).

Проф. д-р А. Петров е автор на три монографии и на над 100 студии, статии, рецензии и отзиви по проблеми на езиковата методика и на преподаването на български език като първи език и като чужд език. Автор е на концепции и е ръководител на авторски колективи при създаването на учебници и на учебни помагала по български език за 5. – 12. клас. Съавтор е на учебни програми по български език за средното училище. Член е на редакционните колегии на две научни списания („Български език и литература“; „Предучилищно и училищно образование“).

Научните интереси на проф. А. Петров са разностранни: методика на обучението по български език като първи език; преподаване на български език като чужд език; социолингвистика; проблеми на дискурса, дискурсия анализ и дискурсната компетентност; оценяване на образователните резултати по български език в средното училище с тестови системи.

Проф. д-р А. Петров е един от водещите специалисти по методика на обучението по български език у нас. В съответствие със своите прагматични възгледи за функциите и целите на езиковото обучение проф. А. Петров рано фокусира научните си интереси върху *дискурса* като основа на комуникативно ориентираното обучение – нов етап в обучението по роден език в българското средно училище. Вниманието на проф. д-р Ангел Петров се насочва последователно и трайно към проблемите на дискурса и на дискурсната компетентност, които той изследва както в теоретичен, така и в практикоприложен план (научните му трудове „Дискурсият анализ в обучението по български език (5. – 8. клас)“, 2000; „Дискурсият анализ – средство за определяне на резултатността на урока“, 2000; „Овладеяване на дискурсни техники чрез обучението по български език“, 2002; „Приложение на дискурсия подход при определяне признаците на съвременното обучение по български език“, 2011, и др. са убедителни доказателства в тази посока). Това изследователско ядро естествено се разширява по посока на комуникативно ориентираното обучение и на функционалната грамотност на подрастващите, както и върху ефективни методи за нейното фор-

миране и развиване („Проблеми на комуникативно ориентираното обучение по български език“, 2012, „Функционален подход при конструиране на система от упражнения по български език в средното училище (с оглед на обучението по български език в страната и в чужбина)“, 2022), към социолингвистичните аспекти на училищното общуване и преподаването на български език като чужд език, както и към изследване на дигиталните трансформации в образованието (научен проект „Електронно обучение и създаване на електронна библиотека за студенти при получаване на педагогическа правоспособност“, 2010, научен проект „Игра, актьори, роли в класната стая и в живота – формиране и развиване на умения за живот чрез езиковото и литературното образование“, 2010). В своята съвкупност трудовете на проф. А. Петров очертават цялостна методическа концепция за развиване на комуникативните компетентности на учениците и за модернизирание на педагогическия дискурс у нас.

Влиянието на проф. А. Петров в научните среди съвсем не се изчерпва с теоретични постановки – то намира конкретен израз в съставителството на учебни програми (5. – 12. клас), учебници и помагала за отделните етапи на училищното образование, книги за учителя, работни листове, системи за подготовка за национално външно оценяване и за държавен зрелостен изпит, както и специализирани издания за обучение по български език в чужбина. В съавторство с д-р Мая Падешка и Мариана Балинова проф. А. Петров създава поредица от учебници и помагала по български език за средното училище (2016 – 2023 г.): „Български език за 11. – 12. клас – профилирана подготовка. Модул: Езикови употреби“ (2020), „Работни листове по български език“ за 5. – 12. клас (2017 – 2023), „Тетрадка+ за активно учене“ за 5. – 7. клас (2022) и серията „Заедно!“ за обучение в чужбина (2020 – 2023) и много други. В тези издания функционалният подход не е лозунг, а конкретна и системно разработена методика с теоретични лингвистични постановки, упражнения, критерии, примери и инструменти за оценяване, които предоставят на учителите надеждна опора, а на учениците – ясни пътеки за развиване на езикови и на комуникативни компетентности.

В академичните среди проф. А. Петров е безспорен пример за професионализъм, висока култура на общуване и уважение към труда на университетски преподаватели, учители, студенти. Винаги аргументиран, той излъчва спокойната увереност на всепризнат авторитет. За своите колеги е желан партньор, за студентите – ориентир, а за младите изследователи – доказателство, че сериозността и човечността могат да битуват съвместно. Присъствието му в аудиторията се усеща не само чрез експертните знания, които предоставя, а и чрез начина, по който създава ангажираща академична среда, в която участниците се чувстват значими и уважавани, с мисия, стойност и достойнство.

Като преподавател, проф. А. Петров съчетава пунктуалност, системност и методическа прецизност – качества, които осигуряват стабилна организация на

учебния процес и дават на студентите увереност в собствените им възможности. Той провокира мисленето, поставя въпроси, които позиционират слушателя извън очевидното, и го подтиква към критическо търсене на смисъл. Подходът му насърчава самостоятелното мислене и развива способността за аргументирана позиция – ключови умения за бъдещите учители и изследователи.

Всяка лекция на проф. А. Петров по дисциплините „Методика на обучението по български език“, „Информационни и комуникационни технологии в обучението и работа в дигитална среда“, „Дискурс и дискурсна компетентност“ и „Дискурсът на методическите изследвания“ се отличава с ясна структура, прецизно формулирани цели и конкретно очертани очаквания. Така изградената последователност създава у студентите усещане за сигурност и предвидимост, които ги мотивират да се включват активно в обсъжданията и да участват в диалог, насочен към съвместно търсене и осмисляне на знанията.

Най-ценната черта на преподавателския почерк на проф. А. Петров е способността му да превежда сложните теоретични идеи на достъпен език и да ги свързва с реалната училищна среда. По този начин университетското знание се превръща в конкретен инструмент за действие в класната стая, а понятията като *дискурс*, *комуникативност* и *функционален подход* престават да бъдат абстрактни категории и се превръщат в конкретни педагогически практики. Влиянието му върху студентите не се изчерпва със знанията, които придобиват, то се проявява в начина, по който започват да мислят за образованието като за динамичен процес, изискващ постоянна (само)рефлексия и развитие.

Разбирането за смисъла на педагогическата дейност надхвърля рамките на университетската аудитория и определя характера на взаимодействието на проф. А. Петров с младите изследователи. В основата на работата му като научен ръководител на дипломанти, специализанти учители и докторанти стои убеждението, че методиката е едновременно наука за образованието и изкуство на общуването, че теорията е отговорност към практиката, а практиката – коректив на теорията. Убеждението се проявява в подход, който съчетава високи академични стандарти с човечност и внимание към всеки, тръгнал по пътя на изследователската кариера. „Обратната връзка“ на проф. А. Петров е винаги точна и конструктивна – всяка бележка насочва, без да обезкуражава, и се превръща в основа за по-задълбочена работа. Той не е щит, който предпазва от грешки, а компас, който показва посоката на развитие и подпомага изграждането на самостоятелен изследователски поглед. Принципът на „взискателна подкрепа“ е водещ в неговия стил на научно ръководство – изисква аргументираност, логика и дисциплина, но същевременно вдъхва увереност, че всяка корекция е стъпка напред в професионалното израстване. Поставянето на конкретни срокове и настояването за точност и последователност не се възприемат като формални изисквания, а като част от етичния кодекс на научната работа. Постоянството и отговорността, които очаква от своите дипломанти, специали-

занти и докторанти, са същите, които сам демонстрира – той откликва на всеки въпрос, независимо от натовареността си, предлага идеи, споделя ресурси и насочва към подходящи конференции и проекти, които биха били от полза за обучаващите се.

Вниманието към всеки млад изследовател е доказателство за дълбокото разбиране на проф. А. Петров, че методическата общност не се гради само чрез книги, а и чрез подкрепа и сътрудничество. Той не е просто научен ръководител, а вдъхновител, който показва, че мисията на преподавателя е подчертано многолика. Професионалната реализация включва наставничество, споделяне на опит, изследване на образователни практики и принос към развитието на методиката като наука. Визията за преподаването като процес на съвместно израстване мотивира мнозина негови „ученици“ и последователи да продължат професионалната си реализация по вече избрания път.

Личността на проф. А. Петров не се изчерпва с образа на университетски преподавател, изследовател и научен ръководител. Извън страниците на книгите и пределите на аудиторията той разкрива и други свои качества – в личното общуване и в пространството на социалните мрежи, където професионализмът и ерудицията се допълват от искреност и емпатия. В общуването впечатлява с естествено достойнство и вътрешна мярка. Уравновесен и спокоен, той излъчва авторитет, който не се нуждае от демонстрация. Гласът му носи сигурност, а думите – смисъл. Присъствието му съчетава интелектуална сила и човешка топлина – рядко равновесие, което неизменно печели уважение. Тактът и вниманието към събеседника, умението да слуша и да улавя нюанси, способността да реагира премерено и да запази достойнството на разговора дори в критични ситуации, превръщат диалога с него в пространство на взаимно разбиране. Чувството му за хумор е елегантно поднесено, често примесено със самоирония и топла усмивка, а способността му да казва истината, без да наранява, разкрива доброжелателност и премереност, които оставят трайно впечатление у всеки, който го познава.

Активното присъствие на проф. А. Петров в социалните мрежи разширява представата за неговата личност и позволява да се надникне отвъд научните му трудове – в начина, по който мисли за света. Публикациите, които споделя с интернет аудиторията си, разкриват поглед на съсредоточен наблюдател и оптимист по убеждение, в текстовете на когото се преплитат сериозното и шеговитото, професионалното и човешкото, делничното и философското. Дори вдъхновени от ежедневни ситуации, те носят дух на мъдрост и вяра в доброто и излъчват любов към живота, към родината, към младите хора и към семейството.

Проф. А. Петров е личност, която отстоява стремежа към толерантност, хуманност и диалог като основни общочовешки ценности. Същевременно съумява да съчетае академичната сериозност с умението да се радва на живо-

та – на виното и книгите, на усмивките на младите хора, на малките радости, които придават стойност на всеки ден. У него съжителстват ученият и приятелят, строгият методик и поетът на делничното. Светогледът му се основава на убеждението, че „любовта е най-баналното, но и най-истинското чувство“, че „миналото не е за оплакване, но хубавото е сега“, че „мъдростта се състои в това да пазиш доброто у себе си, независимо от времето“.

Проф. д-р Ангел Петров е пример за духовна цялостност – личност, която обича знанието, хората и живота. Думите, които най-точно изразяват отношението на неговите възпитаници, колеги и приятели, са благодарност и уважение.

Благодарност за знанията, които щедро споделя, за доверието, което вдъхва, и за примера, който оставя след себе си.

Уважение към делото му, което продължава да формира светогледа на поколения учители, мислещи през идеята за човека, словото и смисъла.

PROF. DR. ANGEL PETROV AT 65 YEARS OLD: A LIFE DEDICATED TO METHODOLOGICAL SCIENCE

✉ **Tsvetelina Todorova**

ORCID iD: 0009-0009-8371-516X

Department of Teaching Methodology

Faculty of Slavic Studies

Sofia University “St. Kliment Ohridski”

15, Tsar Osvoboditel Blvd.

Sofia 1000, Bulgaria

E-mail: cctodorova@uni-sofia.bg

✉ **Dr. Lilia Zheleva, Sen. Assist. Prof.**

ORCID iD: 0009-0006-6825-7445

Department of Bulgarian Language

Faculty of Slavic Studies

Sofia University “St. Kliment Ohridski”

E-mail: lilia.zheleva@slav.uni-sofia.bg

✉ **Dr. Polina Zarkova**

ORCID iD: 0000-0002-7575-5884

Faculty of Slavic Studies

Sofia University “St. Kliment Ohridski”

15, Tsar Osvoboditel Blvd.

1504 Sofia, Bulgaria

E-mail: pzarkova@uni-sofia.bg